

Oude dame vol verhalen

5 JAAR MUSEUMSCHIP MERCUR VLISSINGEN

Met haar stoere brug vooruit kijkt ze parmantig richting binnenstad. Wie door de Walstraat loopt en een blik in de zijstraat Groenewoud werpt, ziet haar al liggen. En wie goed kijkt, ziet de goudkleurige verlichting in het brughuis, alsof ze je een vriendelijk knipoogje geeft. Museumship Mercur lijkt in het Dok van Perry waardig van haar oude dag te genieten. Niet echt een verstilde oude dag. Deze Hollandse met Amerikaanse roots ontvangt vaak bezoek. En doorlopend geven vrijwilligers haar een wellness-kuur. De Stichting Maritiem Erfgoed Vlissingen viert op 1 september 2022 dat het schip vijf jaar geleden door defensie aan de Vlissingse vrijwilligers toevertrouwd werd. Inmiddels is het museum op weg naar de 8.000ste bezoeker en wordt het met 4,7 van de 5 sterren als hoogste gewaardeerd van alle Walcherse musea. De vrijwilligers blijven er Zeeuws nuchter onder. Tijd voor een terugblik en vooruitblik.

ALLE HENS AAN DEK

“Vooral de eerste twee jaar was het buffelen.”, vertelt secretaris en penningmeester Edwin Janse. “De technische installaties van het schip zelf konden we niet meer gebruiken. De elektrische installatie moest worden vernieuwd, een nieuw drinkwatersysteem aangelegd, verwarming, ventilatie, beveiliging, vluchtroutes, aansluiting op het riool, moderne toiletten, vergunningen, financiële en bestuurlijke zaken, het ging maar door.” Een groep van 30 vrijwilligers zette er de schouders onder.

“We hebben hier gelukkig mensen met gouden handen rondlopen, mensen die van wanten weten met hout, metaal, elektrotechniek. Maar ook met veel kennis van financiële zaken en bestuur, van scheepstechniek, van de marine, van regionale maritieme geschiedenis, communicatie en PR.” Met de hulp en deskundigheid van een hele reeks bedrijven en organisaties ging het al met al best vlot. Zo konden bezoekers met Pasen 2018 al de eerste gerestaureerde ruimtes bekijken. Vijf jaar later is de restauratie binnen afgerond en weten de bezoekers het museum te vinden.

WELLNESS-KUUR VOOR DE OUDE DAME

“Nadat we de technische zaken op orde hadden zijn we op volle kracht de binnenruimtes in oorspronkelijke staat gaan brengen. Waarbij oorspronkelijk een lastig woord is. Is dat de situatie van 1954, toen het als nieuwe oceaanmijnenveger opgeleverd werd? Of de situatie van 1987, toen het schip als torpedowerkschip uit dienst gesteld werd en al heel wat aanpassingen had meegemaakt?”, vertelt conservator Rob Schouw. Er werd gekozen voor een functionele middenweg, zoals bijvoorbeeld het slaapverblijf van de matrozen. “We tonen nu 6 kooien aan stuurboord en vertellen erbij dat hier voor 33 man aan kooien stond. Zo houden we een grote ruimte beschikbaar voor verhuur.” Inmiddels zijn meer dan 15 ruimtes weer in een staat te bekijken, alsof de bemanning toevallig nét even van boord is.

Nu ligt de focus bij de restauratie op de scheepshuid. Meter voor meter wordt het zichtbare wrijfhout - niet de eigenlijke scheepshuid, maar een soort slijtlaag - nagelopen en indien nodig vervangen, geschuurd en twee keer in de verf gezet. Een klus die maanden vergt, maar ook hier geldt: de aanhouder wint. “We kregen het schip natuurlijk niet in nieuwstaat. Dus staat er altijd wel een vervolgproject, klein of groot op het lijstje. Bezoekers vinden het heel interessant dat ze over onze schouders mee mogen kijken bij de restauratie. In een gewoon museum word je daar vandaan gehouden. De mensen begrijpen meteen dat zo’n schip in ere herstellen een klus is die altijd weer inzet vraagt en ook geld kost. We krijgen vaak ruimhartige giften van bezoekers, ze waarderen die inzet.”

HET SCHIP NAAR DE MENSEN BRENGEN

Uit hun reacties blijkt dat bezoekers enthousiast zijn over de rondleidingen. Zij brengen het schip met verhalen tot leven. “Voor veel mensen is het een soort tijdreis, een stap in een compleet andere wereld. Ze ontdekken hoe zo’n schip nou eigenlijk in elkaar zit, hoe een machinekamer eruit ziet en klinkt, wat een mijn is, hoe groot een torpedo eigenlijk is, hoe de bemanning werkte en leefde in de jaren ‘50 en daarna. En dan ontdekken ze ook nog eens dat het een schip vol verhalen is.

Geen wonder na een leven van 68 jaar en een dubbel bestaan als oceaanomijnenveger en torpedowerkschip. Dan hebben we het er over dat er nog maar 2 schepen wereldwijd van deze klasse behouden zijn, of over de slimme laminaat-constructie die de Amerikanen voor dit schip ontworpen hadden, of dat uit angst voor magnetische mijnen het hele schip van hout en niet-magnetische metalen was, tot aan het eetbestek toe. Over die roemruchte reis naar de Bahama’s, over slapen in je kooi terwijl de boeg 12 meter op en neer gaat, over de weddenschapjes tussen de Mercurus en de onderzeeboten om wie het eerst de oefentorpedo terugvond (inzet: kratje bier), en ga zo maar door. Ik vergeet nog het Dok van Perry, de andere maritieme musea hier en onze buurvrouw, de Koningin Emma en het Scheldekwartier. Het is maar goed dat we het op een uurtje houden, ik vergeet alleen nog wel eens de tijd als het gezellig is en mensen veel vragen hebben.”, vertelt rondleider Paul Goossen.

Conservator Rob Schouw: “Soms kunnen we het even niet aan met bezoek en niet iedereen wil natuurlijk ook een rondleiding. Dan geven we ze een routebeschrijving mee door het schip. We kunnen natuurlijk ook een audio-tour aanbieden en wie weet doen we dat ooit nog. Maar daarmee raak je ook iets kwijt. Waar heb je dat nog, dat iemand jou persoonlijk dingen vertelt en laat zien? Je raakt in gesprek, je stelt je verhaal ook af op het bezoek. Meer techniek of juist wat minder?

Voor iedereen is het weer een ander schip, merken we. We proberen het verhaal naar de mensen te brengen. Je ontmoet vaak hele leuke mensen, die jou ook weer dingen kunnen vertellen. Uit Nederland, uit België, uit Duitsland, uit Polen, laatst hadden we hier Oostenrijkers. De kinderen lopen mee en doen gelijktijdig een speurtocht, waardoor het voor hen ook leuk en interessant blijft terwijl de volwassenen praten. Je merkt bij het afscheid dat de mensen het erg waardeerden dat je de tijd voor ze nam. Na een middag achter elkaar rondleiden zijn we vaak bekap, maar met een heel goed gevoel.”

ZEEUWSE VERHALEN

Het schip is al een museum op zich, maar daarbinnen is voldoende ruimte voor onderwerpen die ook het vertellen waard zijn. “We zijn eigenlijk ook een regionaal marinemuseum. De eerste admiraliteit is in 1488 in Veere opgericht. In en om Vlissingen heeft de marine geschiedenis geschreven. We kunnen nog jaren vooruit met onderwerpen over Zeeland en de marine.” Zo is er aan boord een vaste tentoonstelling over de geschiedenis van de historische havens en werven van Vlissingen van vòòr de tijd van De Schelde. Aanleiding daarvoor was het herdenkingsjaar 1572. Van 2019-2021 was er de tentoonstelling **Operation Calendar**, over hoe tijdens de slag om de Schelde Britse en Nederlandse mijnenvegers zo snel en zo volledig mogelijk de vaarroute naar Antwerpen van mijnen moesten ontdoen.

In dit lustrumjaar is de nieuwe tentoonstelling **Op Post!** van start gegaan. Deze gaat over de marine in Zeeland tijdens de Koude Oorlog. Maar weinig mensen wisten van het bestaan van een BENELUX- en NAVO-hoofdkwartier in en om Vlissingen waar in oorlogstijd honderden mensen werkzaam zouden zijn. Of dat er een mijnenuitkijkdienst was, waar permanent meer dan 1000 man op post stond langs de Westerschelde. Of dat de hotels hier in oorlogstijd duizenden reservisten zouden huisvesten.

HET MARITIEME GEVOEL IN EEN MARITIEME STAD

Voorzitter Bert Schollema vult aan: “De Mercur is ook een plek waar mensen samen dingen doen. Voor de vrijwilligers, grotendeels gepensioneerden, is het een gezellige vrijetijdsbesteding. Mensen ontmoeten elkaar hier, trekken met elkaar op. Er wordt hard gewerkt en veel gelachen. Dat is toch geweldig? Van onderhoud tot bezoekers ontvangen en rondleiden, er is voor iedereen wel wat te doen.”

Ook is er een educatieve functie. “We hopen dat jonge mensen hier de fascinatie van techniek en het maritieme gevoel ontdekken. Vlissingen heeft heel wat bedrijven die op zoek zijn naar technici. En een scala aan opleidingen. Als er bij de kinderen die ons bezoeken al een vonkje overspringt, is dat mooi. Daarom ontvangen we graag scholen.” Voor het geschiedenisonderwijs is het ook een interessante plek. “Dit schip was tot 2017 officieel nog in bezit van de Amerikaanse marine, het was in bruikleen aan Nederland gegeven. Dat is al een verhaal op zich.” Daarom wordt er gewerkt aan lesmateriaal bij het onderwerp de Koude Oorlog.

TOEKOMST

De Mercur drijft in het historische Dok van Perry - èn op de inzet van de vrijwilligers. Die blijven “de club” opmerkelijk trouw. De jongste is 14, maar de gemiddelde leeftijd ligt toch wel wat hoger... Daarom zijn nieuwe vrijwilligers altijd welkom, zeker ook rondleiders en gastheren/gastdames. Voor de toekomst is belangrijk dat steeds meer mensen het schip leren kennen, zodat ook de mogelijkheid van verhuur bekender wordt. Want ook die inkomstenbron is nodig; de oude dame lust wel een slok grijze verf en een stuk hout hier en daar. Kortom: Na vijf jaar is de Mercur klaar voor vele nieuwe ontmoetingen en ontdekkingen. Welkom aan boord!

TERUGBLIK IN BEELD

Filmpje [5 jaar museumschip Mercur](#) (3 minuten)

www.museumschip-mercur.nl

